

energi för nästa generation

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet

Ert dnr KN2025/01503

Svensk Bioenergi¹, Svebio, är en branschorganisation med ca 300 företag, organisationer och personer som är verksamma inom bioenergibranschen i Sverige.

Svebio tackar för möjligheten att lämna yttrande över förslaget.

Sammanfattning

- Svebio ser positivt på regeringens förslag om införandet av en förordning för förbättrad leveranssäkerhet i elsystemet.
- Det är vidare positivt att regeringen i budgetproposition föreslår ytterligare medel för åtgärdena.
- Vidare bedömer Svebio att förslaget ger möjlighet för olika tekniker att kunna kvalificera sig för stödet, vilket är positivt för att kunna erhålla största samhällsekonomiska effekt för de insatta medlen.
- Enligt förslaget ska åtgärder som får stöd vara färdigställda senast den 1 januari 2030. Med anledning av långa processer för miljötillstånd samt att finna finansiering anser Svebio att denna tid bör förlängas.
- Svebio noterar att förordningen kommer sent och förutsätter att regeringen vidtar lämpliga åtgärder så att redan budgeterade och även tillkommande medel kan komma till användning snarast samt att Energimyndigheten skyndsamt tar fram föreskrifter.

¹ Nytt namn antaget vid årsmöte i april 2025.

energi för nästa generation

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) föreslog regeringen att det ska införas ett stöd för investeringar i ny elproduktionskapacitet, kallat Kraftlyftet. Detta som ett led i regeringens mål att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 terawattimmar (TWh) 2045. I förslaget till förordning – som redogörs för i den remitterade promemorian – finns bestämmelser om statligt stöd som Energimyndigheten ska få lämna till företag för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet.

Det nya stödet föreslås kunna lämnas till åtgärder som ska vara färdigställda senast den 1 januari 2030 och som ligger i ett område där anslutning av elproduktion bidrar till att möjliggöra anslutning till elnätet av ny elanvändning.

Stödet ska riktas mot tekniker som inkluderar högeffektiv biokraftvärme, gasturbiner och lagringsanläggningar för el eller värme. Det ska utformas som ett investeringsstöd som kan uppgå till 30 procent av investeringskostnaden, med ett tak på 30 miljoner euro per projekt.

Enligt förslaget ska stöd ska kunna lämnas i förskott med upp till 20 procent av det beviljade stödbeloppet. Den del av stödet som inte betalas ut i förskott ska kunna betalas ut årligen upp till sju år efter det att åtgärden har slutförts.

Stödet ska kunna riktas till tekniker där potentialen för att bidra till att möjliggöra snabbare anslutning till elnätet av ny elanvändning bedöms vara stor och där stödet kan införas utan en särskild statsstödsprövning av Europeiska kommissionen. Stöd ska i stället lämnas enligt EU:s gruppundantagsförordning för statligt stöd.

Enligt förslaget får stöd bl.a. lämnas till investeringar i ombyggnad av värmeverk till biokraftvärmeverk och till investeringar i nya biokraftvärmeverk eller ökad elektrisk effekt i en befintlig sådan anläggning. Med biokraftvärmeverk avses högeffektiv kraftvärmeproduktion som drivs med biobränslen. Stöd får även lämnas för investeringar i anläggningar för lagring av värme eller el, om lagringsanläggningen är direkt ansluten till en anläggning för produktion av förnybar el eller kraftvärme.

Stöd ska även få lämnas till investeringar i gasturbiner som drivs med förnybara bränslen eller ökad elektrisk effekt i en befintlig sådan anläggning. Stöd ska dock inte få lämnas till kraftvärmearläggningar som använder avfall som bränsle, om inte avfallet helt består av biomassa. Förnybara bränslen regleras i lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och Energimyndigheten kommer att vara ansvarig myndighet för att hantera stödet.

Svebios synpunkter

Svebio vill inledningsvis anföra att initiativet Kraftlyftet är mycket välkommet. För landets konkurrenskraft och säkerhet är en trygg tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser avgörande. Det

energi för nästa generation

behövs ett robust, kostnadseffektivt och fossilfritt energisystem som möjliggör klimatomställningen, stärker konkurrenskraften och möter framtida behov.

För att få en trygg och samhällsekonomiskt effektiv energiförsörjning krävs samlade insatser och bra förutsättningar för investeringar i fossilfri elproduktion. För att uppnå en bättre balans mellan elproduktion och elanvändning i alla delar av Sverige, samt en hög och stabil överföringsförmåga, behöver utvecklingen av elanvändning, elproduktion, flexibilitet och elnät gå i takt tidsmässigt och geografiskt.

Svebio anser att när produktionen av el, värme och bränslen integreras tätare ökar behovet av väl integrerade energisystem där el-, gas- och fjärrvärmesystemen samspelar. Utbyggnaden av elsystemet och utvecklingen av elmarknaden behöver göras utifrån ett systemperspektiv och ske på ett teknikneutralt sätt för att uppnå en samhällsekonomiskt effektiv och trygg elförsörjning som säkrar elsystemets leveranssäkerhet.

Svebio noterar att Elmarknadsutredningen (SOU 2025:47) i april 2025 lämnade förslag om att investeringsstöd kan vara nödvändigt för att få till stånd investeringar i närtid för att möta den ökade efterfrågan på el och behovet av en robust energiförsörjning. Det nu föreliggande förslaget – att främja investeringar i utökad elproduktionskapacitet – är i linje med Elmarknadsutredningens ambitioner. Det föreslagna stödet inkluderar även informations- och kompetenshöjande insatser riktade till aktörer som kan bidra till att stärka förmågan och minska sårbarheten i de regionala energisystemen, vilket är positivt.

Svebio noterar att stödets utformning följer av EU:s statsstödsregler och har därför inget att erinra mot föreslagna beloppsnivåer m.m. Däremot anser Svebio att förslaget om att åtgärder som får stöd ska vara färdigställda senast den 1 januari 2030 är alldeles för snävt. Med anledning av långa processer för att finna finansiering samt för att erhålla miljötillstånd samt kunna genomföra hantering inom plan- och bygglagen – och ta höjd för eventuella överklagandeprocesser – bör denna tid bör förlängas, lämpligen till 2035.

För bioenergin är det föreslagna stödet välkommet. Energimyndigheten gjorde 2024 en kartläggning som visar att det finns stora möjligheter att möta ett ökat behov av fossilfri el till 2050 genom utbyggnad av land- och havsbaserad vindkraft, kärnkraft, fossilfria drivmedel, vätgas, solenergi och kraftvärme. Elproduktion från kraftvärme bidrog förra året med 12 TWh el. Kraftvärmens kan bidra till att möjliggöra ödrift i elsystemet, vilket är av stor vikt för leveranssäkerheten samt beredskapen i energisystemet. En ökad lokal elproduktionskapacitet minskar även beroendet av överliggande nät samt ger lägre överföringsförluster, vilket innebär lägre kostnader för elnätsföretagen och en förbättrad effektivitet i nätet.

Bioenergens betydelse har ökat under de senaste 40 åren. Den utgör idag drygt 35 procent av den använda energin. Landets ca 560 fjärrvärmeverk eldas primärt med biomassa och biogena produkter. Fjärrvärmeproduktionen kombineras i drygt 120 anläggningar med elproduktion. Många fjärrvärme-

energi för nästa generation

verk är byggda enbart för värmeproduktion och det finns en stor potential att bygga ut kraftvärmen. De senaste åren har dessutom många små kraftvärmeverk för biogas tillkommit, inte minst på grund av investeringsstöd via Klimatklivet.

Svebio uppskattade år 2021 att det fanns oanvänd elkapacitet i svenska biokraftvärmeverk motsvarande ungefär tre kärnkraftreaktorer (ca 3000-3300 MW). Detta redovisades i Sverbios rapport "Biokraft och effektsituationen i kraftsystemet" (2021)². Genom förbättrad politik och ekonomiska incitament kan anläggningarna drivas mer. Den outnyttjade kapaciteten beror på att den faktiska elproduktionen har varit lägre än den installerade effekten, vilket bland annat är kopplat till lönsamhet. För att öka elproduktionen från dessa anläggningar krävs framför allt politiska beslut, såsom ändrade regelverk och ekonomiska styrmedel.

Det är Sverbios förhoppning att regeringens uppdrag till Energimyndigheten om att genomföra och föreslå åtgärder för att stärka fjärr- och kraftvärmen (KN2025/01566), som lämnades den 8 augusti 2025, kommer att leda till konstruktiva förslag kring hur vi bättre kan utnyttja kraftvärmens resurser för att erbjuda planerbar elproduktion och flexibilitet. Detta då fjärr- och kraftvärmen bidrar till en trygg energiförsörjning, dels genom att minska behovet av el för uppvärmning, dels genom att tillföra lokal och planerbar produktion av el. Svebio anser att det är positivt att det föreslagna investeringsstödet föreslås att riktas till anläggningar som bidrar med planerbar elproduktion i områden där elnätet är ansträngt. Detta innebär en lägre kostnad i förhållande till nyttan.

Svebio noterar att enligt förslaget får stöd inte lämnas till anläggningar som använder rundvirke av industrikvalitet, stubbar eller rötter. Emellertid är det rundvirke som används för energiproduktion i Sverige typiskt sett skadat eller har sådana egenskaper att det inte uppfyller definitionen av rundvirke av industrikvalitet. Svebio kan därför tillstyrka detta undantag.

Vidare noterar Svebio att stöd inte kan lämnas för den sannolikt mest kostnadseffektiva åtgärden, nämligen åtgärder som möjliggör fortsatt elproduktion i kraftvärmeverk som i annat fall skulle tas ur drift. Det bör därför övervägas möjligheter för att stödja upprätthållande av befintlig kraftvärmeproduktion.

Slutligen vill Svebio påpeka att eftersom förordningen föreslås att träda i kraft med kort varsel bör regeringen vidta lämpliga åtgärder så att redan budgeterade och tillkommande medel kan komma till användning snarast samt att Energimyndigheten skyndsamt tar fram föreskrifter. Svebio bedömer också att förslaget ger möjlighet för olika tekniker att kunna kvalificera sig för stödet vilket är positivt för att kunna erhålla största samhällsekonomiska effekt av insatta medlen. Det är emellertid viktigt att de

² Resultatet av Sverbios enkät till företagen visar att av 4 800 MW var omkring 4 225 MW i verklig drift. Enligt Svenska kraftnäts redovisning på Kontrollrummet producerades den kallaste dagen, den 3 februari 2021, som mest 1 964 MW. Det innebar en outnyttjad kapacitet på 2 261 MW eller att endast 46 procent av kapaciteten användes.

<https://www.svebio.se/app/uploads/2021/06/Biokraft-och-effektsituationen-i-kraftsystemet.pdf>

energi för nästa generation

definitioner av olika begrepp som används i förordningen är väl avvägda för att inte utesluta innovationer som kan komma att utvecklas inom området.

Stockholm den 29 september 2025
SVENSK BIOENERGI

Anna Törner
VD

Kopia till
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

